

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 501/2018-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. novembra 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Ladislava Orosza prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], a spoločnosti [REDAKOVANÉ], zastúpených spoločnosťou Advokátska kancelária VARMUS s. r. o., Palárikova 83, Čadca, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Jozef Varmus, PhD., vo veci namietaného porušenia ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 236/2017, 3 Cdo 237/2018 z 19. marca 2018 za účasti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] a spoločnosti [REDAKOVANÉ], na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 236/2017, 3 Cdo 237/2018 z 19. marca 2018 porušené bolo.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 236/2017, 3 Cdo 237/2018 z 19. marca 2018 z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] a spoločnosti [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 390,50 € (slovom tristodevät'desiat eur a päťdesiat centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet ich právneho zástupcu spoločnosti Advokátska kancelária VARMUS s. r. o., Palárikova 83, Čadca.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 13. septembra 2018 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] a spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovatelia“), podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v časti, ktorou namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 236/2017, 3 Cdo 237/2018 z 19. marca 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“).

2.1 Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sa v procesnom postavení žalobcov v konaní vedenom na Okresnom súde Čadca (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 10 C 199/2015 domáhali, aby okresný súd nahradil prejav vôle žalovanej v zmysle zmluvy o budúcej kúpnej zmluve, ktorú sťažovatelia ako budúci kupujúci a žalovaná a [REDAKOVANÉ] ako budúci predávajúci uzavreli 7. júna 2004 a ktorá sa týkala prevodu nehnuteľností v katastrálnom území [REDAKOVANÉ], ktoré sú v katastri vedené ako stavba – rodinný dom so súpisným č. [REDAKOVANÉ] postavený na parcele „KN-C“ č. [REDAKOVANÉ] v podiele 1/2 a zastavané plochy a nádvoria s výmerou 264 m² na parcele „KN-C“ č. [REDAKOVANÉ] v podiele 1/2 (ďalej len „nehnutel'nosti“).

2.2 Uznesením sp. zn. 10 C 199/2015 z 19. novembra 2015 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) okresný súd nariadil predbežné opatrenie, ktorým uložil žalovanej povinnosť zdržať sa až do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej prevodu vlastníctva

sporných nehnuteľností na tretie osoby a nezaťažovať ich vecným bremenom, záložným právom alebo iným vecným alebo nájomným právom.

2.3 Rozsudkom sp. zn. 10 C 199/2015 z 8. februára 2016 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) okresný súd žalobe vyhovel a rozhodol o nahradení prejavu vôle žalovanej uzatvoriť so sťažovateľmi ako kupujúcimi kúpnu zmluvu. Okresný súd svoje rozhodnutie v zásade odôvodnil tým, že *„zmluva o budúcej kúpnej zmluve bola uzavretá platne a je z nej jednoznačne zrejmá vôľa zmluvných strán uzavrieť kúpnu zmluvu za dohodnutých podmienok“*.

2.4 Proti rozsudku okresného súdu podala žalovaná odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 11 Co 184/2016 z 28. februára 2017 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“), ktorým rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu zamietol. Krajský súd svoje rozhodnutie v zásade odôvodnil tým, že *„súd prvej inštancie síce dostatočne zistil skutkový stav veci, zo svojich skutkových zistení však vyvodil nesprávne právne závery“*. Následne krajský súd uznesením sp. zn. 11 Co 184/2016 z 28. februára 2017 (ďalej len „uznesenie krajského súdu“) zrušil uznesenie okresného súdu o nariadení predbežného opatrenia.

2.5 Proti rozsudku krajského súdu, ako aj proti uzneseniu krajského súdu sťažovatelia podali dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovali z § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“ alebo „Civilný sporový poriadok“) a tiež z § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

2.6 Najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Cdo 236/2017, 3 Cdo 237/2018 z 19. marca 2018 dovolanie sťažovateľov ako neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP. Na základe zjednocovacieho uznesenia veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. 1 VCdo 2/2017 z 19. apríla 2017 sa najvyšší súd zaoberal výlučne dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP a dovolanie v tejto časti odmietol [najvyšší súd sa nezaoberal prípustnosťou dovolania z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a) CSP].

3. Porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd napadnutým uznesením najvyššieho súdu sťažovatelia v podanej sťažnosti odôvodňujú tým, že najvyšší súd sa

„nezaoberal prípustnosťou dovolania“ podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, čím porušil základné právo sťažovateľov na prístup k súdu.

4. S odkazom na prezentovanú argumentáciu sťažovateľa ústavnému súdu navrhujú, aby po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Uznesením Najvyššieho súdu SR zo dňa 19.03.2018 sp. zn. 3 Cdo 236/2017, 3 Cdo 237/2017 bolo porušené základné právo žalobcov: 1/ [REDAKOVANÉ] a 2/ [REDAKOVANÉ] domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 19.03.2018 sp. zn. 3 Cdo 236/2017, 3 Cdo 237/2017 sa zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu SR na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd SR je povinný uhradiť žalobcom: 1/ [REDAKOVANÉ] a 2/ [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 390,50 EUR na účet spoločnosti Advokátska kancelária VARMUS s. r. o., so sídlom Palárikova č. 83, 022 01 Čadca, v zastúpení advokátom a konateľom JUDr. Jozefom Varmusom, PhD.“

5. Na základe výzvy ústavného súdu sa listom č. k. KP 3/2018-82 z 25. októbra 2018 k sťažnosti vyjadrila predsedníčka najvyššieho súdu, ktorá v podstatnom uviedla:

«1. Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadaní pléna 25. apríla 2018 v konaní o zjednotení odchylných právnych názorov senátov podľa § 6 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o Ústavnom súde“), prijal uznesením pléna sp. zn. PLz. ÚS 1/2018 toto zjednocujúce stanovisko.

„Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa Čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“ Vyššie uvedené je obsahom nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 29/2018 z 22. mája 2018.

2. Po tomto náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky aj v ďalších rozhodnutiach Ústavný súd Slovenskej republiky (napr. sp. zn. IV. ÚS 49/2018 zo 16. mája 2018) v súvislosti s nepripustením kumulácie dovolacích dôvodov vyslovil, že základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd porušené bolo...

... Z týchto dôvodov zastáva najvyšší súd názor, že sťažovateľmi namietané práva boli rozhodnutím najvyššieho súdu porušené.»

6. K vyjadreniu najvyššieho súdu sťažovateľa vo svojom písomnom vyjadrení z 12. novembra 2018 uviedli, že „žiadajú, aby Ústavný súd SR rozhodol v súlade s ústavnou sťažnosťou“.

7. Najvyšší súd (vo svojom vyjadrení z 25. októbra 2018) súhlasil s upustením od ústneho pojednávania. Podobne sa vyjadrili aj sťažovatelia, ktorí vyjadrili súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo svojom vyjadrení z 12. novembra 2018.

8. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

9. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným

rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

10. Sťažovatelia v podanej sťažnosti namietajú, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo porušené ich základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy na súdnu a inú právnu ochranu.

11. Ústavný súd pri svojom rozhodovaní, vychádzajúc z písomných podaní účastníkov a ich príloh, preskúmal všetky námietky a dôvody sťažovateľov a zistil, že ich sťažnosť je čiastočne dôvodná.

12. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

13. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne konformným spôsobom interpretovaná platná a účinná právna norma (m. m. IV. ÚS 77/02).

14. Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musí byť v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť toto základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom.

15. Námiетка sťažovateľov týkajúca sa nimi tvrdeného porušenia označeného práva (bod 1) napadnutým uznesením najvyššieho súdu je založená na argumente, že najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľov bez toho, aby sa zaoberal sťažovateľmi uvádzaným dôvodom prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, čím porušil základné právo sťažovateľov na prístup k súdu.

16. Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 1/03, I. ÚS 226/03). Vykladať a aplikovať zákony je v právomoci všeobecných súdov. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležité zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (I. ÚS 19/02, I. ÚS 226/03, I. ÚS 50/04).

17. Z tohto hľadiska pristúpil ústavný súd k preskúmaniu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia v relevantnej časti uviedol:

„15. Žalobcovia prípustnosť podaného dovolania vyvodzujú z § 420 písm. f) CSP a zároveň z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Z ustanovení CSP, ktoré sa vzťahujú na dovolacie konanie, nevyplýva jednoznačne, či prichádza do úvahy takéto súbežné uplatnenie prípustnosti dovolania.

16. Otázka možnosti súbežného uplatnenia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle týchto ustanovení CSP bola riešená veľkým senátom občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktorý v uznesení z 19. apríla 2017 sp. zn. I VCdo 2/2017 konštatoval, že: a/ kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 a § 421 CSP je neprípustná, b/ ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch uvedených ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP, c/ ak sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a) až f) CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti

dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste.

17. Uvedeným rozhodnutím veľkého senátu, ktoré je dostupné aj na internetovej stránke najvyššieho súdu (www.nsud.sk), sú senáty najvyššieho súdu viazané (§ 48 ods. 3 veta prvá CSP). Trojčlenný senát 3 C najvyššieho súdu, riadiac sa právnymi závermi vyjadrenými v označenom rozhodnutí veľkého senátu, skúmal prípustnosť dovolania žalobcov len podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP (nezaoberal sa teda prípustnosťou ich dovolania z hľadiska § 421 ods. 1 písm. a/ CSP).“

18. Predmetom posúdenia zo strany ústavného súdu je v danom prípade otázka, či je z ústavného hľadiska udržateľný taký prístup najvyššieho súdu ako súdu rozhodujúceho o dovolaní, v zmysle ktorého ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa § 420 CSP, ako aj § 421 CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP.

19.1 K tejto otázke prijal ústavný súd uznesením č. k. Plz. ÚS 1/2018-22 z 25. apríla 2018 zjednocujúce stanovisko v znení:

„Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Rovnako, pokiaľ sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a) až f) Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“

19.2 V odôvodnení predmetného uznesenia ústavný súd okrem iného uviedol:

«16. Zo žiadneho zákonného ustanovenia Civilného sporového poriadku nevyplýva obmedzenie, ktoré by čo i len naznačovalo, že proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné dovolanie z dôvodu podľa § 420 CSP, ako aj podľa § 421 CSP, by uplatnenie niektorého dôvodu prípustnosti dovolania vylučovalo alebo podmieňovalo možnosť uplatniť aj iný dovolací dôvod. Možno konštatovať, že § 420 CSP zakladá samostatne prípustnosť dovolania a rovnako samostatne zakladá prípustnosť dovolania aj § 421 CSP. Zákon medzi nimi neupravuje žiadnu súvislosť, a to ani podmieňujúcu, ani vylučujúcu. Právna úprava je v tomto smere jasná a jednoznačná. Neexistuje preto dôvod, prečo by mal súd pri rozhodovaní postupovať podľa čl. 4 ods. 2 CSP. Napokon, zmyslom tohto ustanovenia je určiť taký postup, aby súd nemusel stranu pri rozhodovaní odmietnuť (zákaz odmietnutia spravodlivosti) a v prípade pochybností rozhodnúť pozitívne. Aplikáciou tohto ustanovenia spôsobom, ako to vykonal veľký senát, by došlo k presne opačnému efektu.

17. Je ústavne (ale i zákonne, pozn.) neakceptovateľný taký postup, ktorým by bol dovolateľ nútený vybrať si len jeden z dôvodov prípustnosti dovolania napriek reálnej existencii viacerých dôvodov prípustnosti dovolania. Týmto postupom by bola *de facto* rozhodovacia činnosť súdu delegovaná na dovolateľa, resp. advokáta, čo je neprípustné. Právne posúdenie prípustnosti opravného prostriedku a aplikácia práva na konkrétny prípad je úlohou (dovolacieho) súdu.

18. Z právnej úpravy Civilného sporového poriadku, ktorá neukladá dovolateľovi povinnosť podať dovolanie len z jedného dôvodu prípustnosti, možno vyvodiť záver, že dovolateľ môže podať dovolanie kumulatívne z oboch dôvodov prípustnosti (§ 420 a § 421 CSP). Absenciu zakotvenia zákazu kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania v právnej úprave hodnotí ústavný súd ako zámer zákonodarcu, ktorý je možné zmeniť iba (opäť) zákonom, a nie názorom *de lege ferenda*.

19. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na čl. 2 ods. 3 ústavy, podľa ktorého každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.

V zmysle čl. 3 ods. 2 CSP výklad tohto zákona nesmie protirečiť tomu, čo je v jeho slovách a vetách jasné a nepochybné.

Ak veľký senát zužuje viaceré uplatnené dôvody prípustnosti dovolania len na jeden z nich, a to ten, ktorý je v zákone uvedený na prednejšom mieste, jeho výklad protirečí

nielen jasnému textu zákona, ale súčasne aj základnému princípu, na ktorom Civilný sporový poriadok spočíva (čl. 3 ods. 2 CSP).

20. Prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, ktoré idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu (nález ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 1/02).

21. Ústavný súd považuje zmenenú koncepciu dovolania spočívajúcu v sprísnení podmienok upravujúcich odôvodnenie dovolania (§ 431 až § 433 CSP), v obmedzení dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci len na prípady zásadného právneho významu (§ 421 ods. 1 CSP), v spísaní dovolania kvalifikovanou osobou (§ 429 ods. 1 CSP), vo zvýšení limitu pre prípustnosť dovolania z trojnásobku na desaťnásobok minimálnej mzdy [§ 422 ods. 1 písm. a) CSP] za – pre tento čas – dostatočnú záruku pred zneužitím dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku.

22. Prvoradou podmienkou dostupnosti práva na súdnu ochranu je také správanie súdu, pri ktorom sa zdrží akejkolvek svojej činnosti, ktorou by oprávnenej osobe bez právneho dôvodu sťažoval, či dokonca maril možnosť konať pred súdom, v medziach platného právneho poriadku uplatňovať svoje hmotné aj procesné práva (Drgonec, J. *Ústava Slovenskej republiky*. Bratislava : C. H. Beck, 2015, s. 855).

„Právo na prístup k súdu je nevyhnutnou, imanentnou súčasťou práva na spravodlivý proces.“ (nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 875/2016 z 28. februára 2017).

„Bolo by nemysliteľné, aby článok 6 ods. 1 dohovoru detailne popisoval procesné záruky poskytované stranám prebiehajúceho sporu a aby primárne nechránil to, čo samo osebe umožňuje mať prospech práve z týchto záruk, teda prístup k súdu. Zásady spravodlivosti, verejnosti a rýchlosti súdneho konania totiž nemajú žiadnu hodnotu, ak žiadne konanie neprebíha. Ak zhrnieme tieto vyslovené úvahy, dospejeme k záveru, že právo na prístup k súdu tvorí esenciálny prvok práva na spravodlivý proces.“ (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Golder proti Spojenému kráľovstvu z 21. 2. 1975, sťažnosť č. 4451/70, body 35, 36).

Existenciu práva na prístup k súdu akceptuje aj právna doktrína, ktorá uvádza, že ak hlavným zmyslom a účelom čl. 6 ods. 1 dohovoru je dosiahnutie spravodlivého

procesu, potom by bolo priamo v rozpore s tým zabránenie vôbec vzniku súdneho procesu. Zamedzením prístupu k súdu by sa vlastne nemohol naplniť ani hlavný zmysel (účel) práva na spravodlivý súdny proces, ktorým je súdna ochrana práva. V tomto zmysle potom právo na spravodlivý proces obsahuje dve integrálne súčasti, ktoré sú vzájomne späté a podmienené, a to právo na prístup k súdu a právo na spravodlivé súdne konanie (Svák, J. Ochrana ľudských práv v troch zväzkoch. II. zväzok. Bratislava : EUROKÓDEX, s. r. o., Paneurópska vysoká škola, 2011, s. 10).

„Právo na prístup k súdu môže podliehať rôznym procesnoprávnym obmedzeniam a formalitám, avšak iba pri zachovaní jeho podstaty a pri rešpektovaní primeranosti obmedzenia, aby nedošlo k odopretiu práva na prístup k súdu do takej miery, že by bol narušený jeho účel. Okrem uvedených kritérií je nevyhnutné, aby konkrétne obmedzenie sledovalo legitímny cieľ, t. j. aby nebolo svojvoľné“ (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Ashigdane proti Spojenému kráľovstvu z 28. 5. 1985, sťažnosť č. 8225/78, bod 58).

23. Ak veľký senát generálne vylúčil súbežné uplatnenie dôvodov prípustnosti dovolania a pre takéto vylúčenie neexistujú rozumné a presvedčivé argumenty, odňal tým právo dovolateľovi na prístup k súdu a porušil zásadu zákazu *denegatio iustitiae*.»

19.3 Prijaté zjednocujúce stanovisko ústavného súdu je plne aplikovateľné aj v prerokovávanej veci a ústavný súd naň v plnom rozsahu poukazuje.

20. Súbežne sa aj najvyšší súd na úrovni veľkého senátu opätovne zaoberal zákazom kumulácie. V uznesení sp. zn. 1 VCdo 1/2018 z 21. marca 2018 zmenil svoj pôvodný názor a výrokom rozhodol, že „Kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 C. s. p. a § 421 C. s. p. je prípustná“.

21. Z nového uznesenia veľkého senátu sp. zn. 1 VCdo 1/2018 z 21. marca 2018, ako aj z uznesenia pléna ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 1/2018 z 25. apríla 2018 a hlavne z textu samotného Civilného sporového poriadku previazaného so základným právom na prístup k súdu vyplýva, že dovolacie dôvody kumulovať možno.

22. S poukazom na uvedené ústavný súd uzatvára, že pokiaľ sťažovatelia v podanom dovolaní uplatnili súbežne dôvody prípustnosti dovolania podľa § 420 ods. 1 písm. f) CSP, ako aj podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a najvyšší súd sa v napadnutom uznesení pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzil len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 ods. 1 písm. f) CSP, porušil tým základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

23. Keďže napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd toto uznesenie zrušil (čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde) a vrátil mu vec na ďalšie konanie [čl. 127 ods. 2 v spojení s § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde]. V ďalšom konaní bude najvyšší súd viazaný vysloveným právnym názorom ústavného súdu (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

III.

24. Podľa § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania zo svojho.

25. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

26. Sťažovatelia zastúpení advokátom si uplatnili nárok na náhradu trov konania vo výške 390,50 € s DPH.

27.1 Ústavný súd priznal sťažovateľom náhradu trov konania za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy) v požadovanej sume, pretože bola nižšia ako suma vypočítaná ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky

č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), čiže neodporovala tejto vyhláške.

27.2 Písomné vyjadrenie právneho zástupcu z 12. novembra 2018 vzhľadom na jeho obsah ústavný súd nevyhodnotil ako podanie relevantné pre rozhodnutie vo veci samej, a preto odmenu zaň nepriznal.

28. Priznanú náhradu trov konania je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP).

29. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. novembra 2018